

Trabzon. Nimi ei ehkä sano suoralta kädeltä mitään. Kaupunki Turkissa, koillisosassa, Mustanmeren rannalla. Trabzonissa on meneillään jalkapallo-ottelu, ja ilmassa taitaa olla pientä tihkusadetta. Tai sitten vesipisaroita tiivistyy lentokoneen ikkunaan vaikka ilmassa ei sadetta olekaan. On pimeää ja tehokkaat valonheittimet valaisevat jalkapallokentän. Lentokone lentää kaupungin keskustan yli ja on laskeutumassa. Melko simppelet tullimuodollisuudet ja ulos lentokenttärakennuksesta. Kristina Cruises -yhtiön bussit odottavat matkalaisia. Bussiin ja bussilla Trabzonin satamaan. Ulos bussista ja laivaan. Takana jonottaja jo vähän hermoilee kärsimättömänä kun sohlaan papereitteni kanssa vastaanottotiskillä. Ei pitäisi takanatulijan hermostua. Minulla on pätevä "excuse" kömpelölle käytökselleni. Minä olen insinööri, insinöörit ovat oletusarvoisesti hitaita ja epäjohdonmukaisia näissä käytännön elämäntaitoa ja näppäryyttä vaativissa tilanteissa. Sama hitaus vaivaa tiedemiehiäkin. Albert Einsteinkin oli sohlannut rahojensa kanssa bussikyytiä maksaessaan. "Herra ei taida olla mikään matemaatikko.", oli tuskastunut bussikuski sivaltanut. Sisäänkirjautuminen onnistuu ja saan varaamani hytin avaimen. On jo iltamyöhä. Totean että "näillä mennään" ja paneudun levolle. Oli syksy 2011, ja Mustanmeren risteilyni oli alkanut. Aamiainen, se kuului risteilyn hintaan. Laiva lähtisi merelle vasta illalla, nyt Trabzoniin tutustumista tai laiskottelua. Jätin opastetun kiertomatkan väliin, tutkisin ensin laivaa ja sitten kaupunkia omatoimisesti. Meille oli annettu ajokortin kokoiset henkilökortit risteilyn ajaksi. Korttia tarvittaisiin aina satamasta laivaan palattaessa. Trabzonissa korttia tarvittaisiin myös suljetun satama-alueen portista kuljettaessa. Aamiais-, lounas- ja päivällisravintola oli jo tiedossa. Tutkimusretkellä löytyi ensimmäisenä ulkoilmaravintola. Sinne saattoi aina halutessaan paarustaa kiireitä pako. Orkesterin lava ja vempaimetkin siellä oli. Laiskaa musiikkia laiskotteleville ihmisille. Cafe löytyi myös, ja pääravintola, se paikka jossa kaikki arvokkaat tapahtumat olisivat. Kannella oli paljon tilaa seisoskella ja katsella merta, tässä tapauksessa Mustaamerta. Lukusali, isot ikkunat ja paljon miellyttäviä tuoleja. Saattoi lukea omaa tai salin kirjahyllyltä poimittua kirjallisuutta. Menin kahvilaan ja keskustelin myyjän kanssa. Muita asiakkaita ei ollut vuoroaan odottamassa joten saatoin jaaritella vähän pidempäänkin. Myyjä oli seilannut jo vuosia Kristina Cruises yhtiön laivoilla. Monet maat ja satamat olivat tuttuja. Minulla oli mielikuva että yhtiö olisi kotkalainen. "Onko tämä yhtiö Kotkasta, oletko sinäkin Kotkasta, onko koko henkilökunta Kotkasta?", tenttasin "hienovaraiseen" tyyliini. Yhtiö ja hän ja suuri osa laivan henkilökunnasta olivat Kotkasta. Puolittainen kotikenttäetu minulle, asuin aikoinaan kahdeksan vuotta Kotkassa. Kyselin mieleen tulevia yksityiskohtia ja yritin muodostaa mielikuvaa siitä miten tällä laivalla menestyään ja voidaan hyvin risteilyvieraina. Keskustelurupeaman päätteeksi ostin kahvin ja pullan. Risteilyn säännöissä oli kerrottu että laivalle ei saa tuoda ruokaa maista. Vähän kaksipiippuista. Yhtiö perusteli sääntöä terveysasioilla. Mutta sääntö loi samalla aikamoisen monopolin yhtiölle. Risteilyllä olija saattoi nauttia laivalla ollessaan vain laivalta ostamaansa ruokaa. Sisääntuloaulassa, ulos laivasta johtavan aukon vieressä oli turvallisuushenkilö vastaanottopöydän takana. Menin aukosta ulos ja laskeuduin laskusillan portaita alas satamaan. Satama-alueen portin vartija tervehti iloisesti kun kävelin ulos alueelta. Tutustuin Trabzoniin tunnin mittaisen kävelylenkin verran. Palasin satama-alueen portille ja näytin kulkulupa-korttiani. Portin vartija tervehti jälleen iloisesti. Kiipesin laskusillan portaita pitkin takaisin laivaan. "Internet maksaa euron tunti", sanoi neuvontatiskin toimihenkilö. Maksoin. Internet-päätteet olivat omalla seinustallaan. Tarkastin sähköpostini ja surfailin netissä. Vastaanottopöydän, neuvontatiskin ja internet päätteiden lisäksi oli sisääntuloaulassa piano. Ai että kun olisin aikoinaan opetellut soittamaan. Lystipä olisi nyt ollut melodianpätkiä ilmoille loihdittua, ohimennen, malliksi, aina toisinaan... Mutta ei, ei ollut oppia saatu, ehkei olisi ollut sen

sorttisia lahjojakaan... Illalla laiva lähti. Seuraava kohteemme olisi Sinop, Turkin pohjoisin kaupunki. Sinopissa oli juuri sopivan vilkas satama. Kokeilin ostaa hyödykkeitä Turkin valuutalla. Hyödykkeeksi valitsin puolen litran Coka Colan. Kioskityyppisen pikkukaupan myyjä oli hyvin kohtelias ja hän laski huolellisesti vaihtorahat kouraani. Pullo oli korkillinen joten saatoinkin kuljettaa sitä mukamani repussa. Kävelin katua joka kulki harjanteen rinteessä ja johti loivasti ylöspäin. Koira löntysteli keskelle ajorataa. Tuli auto reipasta vauhtia, se ei edes hiljentänyt. "Tuut!", auto antoi äänimerkin. Koira ampaisi pois edestä. Hulluja molemmat, autokuski ja koira. Kaksi koulutyön näköistä nuorta käveli edelläni. He vilkuilivat minua muutamia kertoja ja kuiskuttelivat jotakin. Sitten toinen tuli rohkeasti luokseni ja kysyi englanninkielellä mistä maasta olen. Sanoin olevani Finlandista. Tytöt vaikuttivan innostuneilta kun olivat yhyttäneet eksoottisen muukalaisen. Olin tullut jo varsin korkealle, meri ja satama näkyivät alhaalla. Käännyin kävelemään alaspäin. Nyt käytin suoraan meren rantaa kohti laskevaa tietä. Tavattoman jyrkkä mäki, suomalaisessa talvikelissä se olisi ollut "haasteellinen". Pienikokoinen paikallisbussi tuli alhaalta hurjaa vauhtia. Väistin kauas tien ulkopuolelle. Moottori kävi kovilla kierroksilla ja rynnistys tuotti toivotun tuloksen, pikkubussi pääsi mäelle. Palasin sataman lähistölle. Paikalla oli ulkoilmakahviloita ja puistonpenkkejä. Mies kierteli alueella kantaen tarjotinta jossa oli korkea pino jotakin syötävää, näyttivät rinkelöiltä. Menin kysymään josko voisinkin ostaa yhden. Mies oli erittäin kohtelias ja mukava. Hän laski tarjottimensa hetkeksi ulkoilmakahvilan pöydälle ja otti yhden rinkelin. Hän kääri sen paperiin ja antoi minulle. Toin hänen eteensä kämmeneni joka oli täynnä turkkilaisia kolikoita. Hän otti pari pientä kolikkoa, kiitti, otti rinkelitarjottimensa ja jatkoi matkaansa. Miehen myymä eväs oli herkullista. Istuin puistonpenkillä ja nautin sitä ja kolaa. Illalla laiva lähti Sinopista ja seuraava etappi olisi Jalta. Suoraan pohjoseen Mustanmeren poikki. Jalta kuului silloin ja kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluu vieläkin Ukrainalle. Jaltan näkeminen kiinnosti erityisesti koska olin jo vuonna 1978 ollut vähällä lähteä sinne lomamatkalle, mutta matka oli peruuntunut. Rantauduimme Jaltalle ja ensimmäiseksi halusin kokeilla rahanvaihtoa. Menin pankkiin. Epäkohteliaalta ja ylimieliseltä vaikuttanut virkailija näytti eleillään että ei täältä vaan muualta. Totesin että kadulla oli pieniä kojuja joissa saattoi olla rahanvaihtotoimintaa. Menin asioimaan kojussa olleelle luukulle. Nuori mies otti setelini ja laski minulle vastineeksi Ukraina rahoja. Hän teki laskelman moneen kertaan ja hyvin huolellisesti. Ihan kuin nuori virkailija olisi pelännyt minun saattavan olla hallituksen tai muun virkavallan tarkkailija. Halusin testaila miten voisinkin Ukrainan rahaa käyttää. Ostin ulkomyymälästä korvapuustin tyyliä vehnäspalan. Kaupanteko toimi ihan kohtalaisesti vaikka myyjä oli varsin tuima olemukseltaan. Kävelin kaupungissa ja tulin hedelmien ulkomyyntipaikkaan. Ostin pienen muovipussillisen luumuja. Myyjä oli hyvin surullisen näköinen nuori mies, arvoitukseksi jäi miksi hän oli surullinen. Totesin että Jaltalla on köysirata joka johtaa satamasta jonkin matkaa ylöspäin vuoren rinnettä. Pääsylipun myynyt uniformuun pukeutunut nuorimies oli asiallinen mutta totinen. Köysiradan toisessa päässä ei ollut oikeastaan mitään muuta kuin parkkipaikalta vaikuttanut alue ja köysiradan pääteasemana toiminut synkänoloinen betonirakennelma. Katselin alas satamaan vähän aikaa. Köysiradan yläpäässä ollut lipunmyyjä oli kohtelias ja hän kertoi että voin palata alhaalta ostamallani lipulla takaisin. Köysirata kulki paikallisen pientaloalueen päällä. Pienimuotoista puutarhan hoitoa. Laiha ja paidaton isäntä tomaattipuskiaan hypistelemässä. Kourallinen tomaatteja kasvamassa. Pari melko suurta ja puolen tusinaa hintelämpää. "Ei noilla Herran huonetta rakenneta.", olisi isäni tokaissut tuohon. Pientalojen asukkaat viisveisasivat siitä että yläpuolella kulki köysirata, matkustajakorit uteliaita turisteja pullollaan. Puistossa ostin vielä kioskista kahvin. Tällä kertaa myyjä oli mukava ja iloinen. Melko monet tähän mennessä kohtaamani jaltalaiset olivat

mielestäni olleet kummallisen totisia, eivät kuitenkaan ihan kaikki. Satamassa totesin että muutamalla miehellä oli naruun kiinnitetty haukka. Ensin mietin että ovatko he torjumassa lokkeja. Businessidea taisi kuitenkin olla se että turisti saattoi poseerata heidän haukkojen kanssa, saada valokuvan ja maksaa palkkion. Suomessa tuollainen liiketoimi lienee kielletty. En tiedä miten haukka kokee tuollaisen kohtalon, en osaa ottaa kovin jyrkkää kantaa tuontyyppisiin asioihin. Laivalla päälylystö järjesti komentosillan esittelyn halukkaille. Komentosilta on valvomotyyppinen tila jossa on kaikki laivan hallintaan tarvittavat laitteet ja erinomaiset näkymät laivalle ja ympäristöön. Esittelytapahtuma oli mielenkiintoinen. M/S Kristina Katarina on kuuluisan M/S Georg Otsin sisarus. Laivan kapasiteetti on 400 matkustajaa. Ensimmäinen perämies vaikutti sanavalmiilta ja asiansa osaavalta, itsetietoiseltakin. ”Viime yönä pudotin laivan nopeuden 10 solmuun. Mutta se ei käynytäkään, laiva alkoi täristää. Nopeus piti nostaa takaisin 15 solmuun. Sellaista se on joskus, pitää hakea se nopeus joka parhaiten sopii kulloiseenkin merenkäyntiin.” Esitelmän myötä kävi ilmiselväksi ettei eilisen teeren poika pärjäisi niissä hommissa hetken vertaa. Kysyin kuka ohjaa silloin kun luotsi on laivassa. ”Luotsi, niin luotsista puheen ollen... Luotsistahan sanotaankin, etenkin näin takanapäin, että täällä komentosillalla ollessaan hän on käytännössä tiellä.” Kuukautta myöhemmin laivan risteilyohjelmaan kuului Atlantin ylitys. ”Erittäin yksitoikkoinen juttu. Ajetaan suoraan länteen viisi päivää. Suuntaa ei muuteta tippaakaan.”, oli perämiehen suunnitelma Atlantin ylitykseen. Höysteeksi kuultiin kevyttä herjaa siitä miten perämiehen hyvin tuntemat opiskelukaverit ja kollegat olivat käyneet miinalaiva Pohjanmaalla Afrikan rannikolla ”sotimista leikkimässä”. Kristina Katarina irrottautui Jaltalta jä lähti jälleen yöksi merelle. Aamulla olimme Odessan edustalla. ”...Oi Odessa, sä helmi Mustanmeren...”, orkesteri soitti Odessaa vissiin kymmenettä kertaa jo siinä vaiheessa kun vasta rantaannuttiin. Ei ehkä ole orkesterin vika, pakko oli varmaankin soittaa kun yleisö toivoi. Muuten olisi ehkä pitänyt itkeä ja soittaa... Lähdin mukaan ohjatulle retkelle. Tuntemattoman merisotilaan muistomerkin edessä seisoi uniformupukuisia nuoria muodostelmassa. He vartioivat muistomerkkiä. Ympäristössä oli innostuneita katsojia ja valokuvaajia, he taisivat olla nuorten vartiosotilaiden omaisia tai opettajia. ”Muistomerkin vartioiminen on kunniatehtävä, kukin oppilaitos tekee aina vuorollaan parhaansa hoitaakseen oman vartiovuoronsa tyylikkäästi.”, selitti opas. Oppilaat suorittivat vartiointitehtävänsä ilman aseita ja heidän asenne ja tyyli herättivät myötätuntoa ja sympatiaa. Tuli mieleen toive että sotilaallisuus pysyisi aina ja kaikkialla noin rauhanomaisena. Tutustumisretkellä palattiin sataman lähelle ja opas esitteli Potjomkinin portaat. Niissä on 192 askelmaa ja ne yhdistävät satama-alueen kaupunkiin ja niitä pidetään kaupungin tärkeimpänä matkailunähtävyytenä. Sitten oli esittelyvuorossa puisto ja puiston reunalla oleva talo jossa Mannerheim oli joskus asunut. Vielä näimme joitakin museoja ja kappeleita. Oppaan selittäessä erään rakennuksen edessä Odessan historiaa tuli ryhmämme eteen kerjäläinen. Mies oli hyvin lyhyt, vain puolet normaalista, ja hän piti hattuaan kourassaan ja kerjasi siihen rahaa. Mies seisoi ryhmämme edessä julkeasti koko esitelmän ajan. Myöhemmin laivalla eräs henkilö kertoi olleensa toisessa ryhmässä ja nähneensä saman kerjäläisen. Tämä oli mennyt joidenkin Mersulla liikkuneiden miesten luo, ilmeisesti tyhjentämään kassalippaana toimineen hattunsa. Opastetun kiertomatkan jälkeen tutustuin Odessaan omatoimisesti. Kokeilin miten sujuu leivän ja särpimen ostaminen marketista ja ostetun muonan syöminen puistonpenkillä. Sujuihan se jotenkuten. Vähän kömpelöä oli marketissa asiointi kun en tiennyt talon tapoja, mutta onnistui se silti. Puistossa oli kaupustelijoita myymässä postikortteja. Yksi heistä oli hieman päällekkäpää. Hän valkkasi alinomaa uuden ja taas uuden turistin kohteekseen ja selitti että satanen heidän rahaa on hyvin pieni raha länsimaalaiselle turistille mutta hyvin suuri raha heille. Ei noista kerjäläisistä

ja kaupustelijoista kuitenkin kovin suurta riesaa ollut. Kun haki rauhallisen paikan saattoi puiston penkillä syödä eväitä kenenkään häiritsemättä. Olimme jo merellä. ”Ja nyt Odessa-kappale, kun kerran toivottiin, nyt varmaan viidennenkymmenennen, ja ehdottomasti viimeisen kerran.”, alusti orkesterin nokkamies-laulusolisti. Sitten orkesteri esitti sen kappaleen viimeisen kerran sen risteilyn osalta ja jatkoimme matkaamme kohti romanialaista Constantan kaupunkia. Aina satamaa lähestyttäessä tuli luotsivene vastaan ja toi laivaan luotsin, ”sen sanavalmiin perämiehen tielle sinne komentosillalle”. Nyt tuli romanialaisten luotsivene, ja se oli tavattoman ruma. Edellisissä satamissa olivat luotsiveneet olleet ihan kelpoillisen näköisiä mutta tämä oli hyvin ruosteinen ja kuhmurainen ja reuhottava. Constantassa ei huvittanut tehdä paljon mitään. Tarjolla olisi ollut Bukarestin retki mutta se olisi ollut koko päivän matka, monen tunnin bussimatkat menen tullen. En viitsinyt osallistua. Henkilökunta oli järjestänyt sauvakävelytapahtuman niille jotka eivät olleet keksineet muuta tekemistä. Lähdin mukaan. Laivasta löytyi sauvat noin kymmenelle henkilölle, kaikille halukkaille löytyi ainakin jonkinlaista keppiä. Kävelimme satamassa, meren rannan tuntumassa. Nähtävillä oli synkkiä satamarakennuksia ja myös rakennusten ”luurankoja”. Näytti siltä että oli suunniteltu joku rakennus ja valettu jo betoninen runko mutta sitten oli syystä tai toisesta lopetettu siihen. Syitä voi vain arvailla. Palasimme riittävän kaukana käytyämme samaa reittiä takaisin. Satamassa seisoskeli, nojaili ja istuskeli ilmeisen pesunkestäviä romanialaisia satamajätkeä. Heissä herätti hilpeyttä meidän sauvakävely. Noh, eipä tullut meillekään suru puseroon, hauskaahan sauvakävely on sekä suorittajalle että katsojalle. Varna, Bulgaria, 300 000 asukkaan kaupunki. Lähdin mukaan opastetulle retkelle. Taidearteita siellä käytiin katselemassa. Ihan nättejä. Retken jälkeen oli mahdollista jäädä keskustaan. Tein niin ja menin rahanvaihtopaikkaan vaihtamaan rahaa, hyvin vähän koska en tarvinnut enempää. Sitten menin torille sitä rahaa kuluttamaan. Ostin mansikoita paikan päällä naposteltavaksi. Ystävällinen muori-tyyppinen nainen myi. Erään toisen tiskin liepeillä seurasin meneillään olevaa kaupankäyntiä. Hyvin tympääntyneen näköinen nainen hypisteli kahta banaania, ilmeestä saattoi lukea viestin ”ovatpas nämä huonoja”. Yhtä tympääntyneen näköinen myyjä-nainen seiso i tiskin takana tupakkaa poltellen, ilmeestä saattoi lukea ”tokkopa ostaisit vaikka olis parempiakin”. Kauppoja ei tullut. Ihmettelin että onko tuo bulgaria laisten tyylinä laajemminkin, luulisi että tuollainen tyyli on typerä ja ikävä ja epäterveellinen. Varnan torilta laivalle kävely oli yllättävän vaativa ponnistus kun suunnistin ensialkuun melko paljon vikasuuntaan. Laivalle johtavan kujan varrella naiset myivät ompeleita. Ostin pienen nätin pöytäliinan, onnistuin kuluttamaan melkein kaikki Bulgarian rahat. Tämä oli viimeinen yhteinen ilta. Pääravintolassa oli hieno risteilyn lopetustilaisuus. Minulla oli koko risteilyn ajan alkoholiton linja, se säilyi tässäkin tilaisuudessa. Kapteeni kierteli pöydissä kyselemässä vaikutelmia. ”Miltäs risteily on vaikuttanut?”, kysyi kapteeni minulta. ”Tämähän on ollut hyvä juttu minulle kun enhän minä tämänkaltaisiin kaupunkeihin muuten helposti pääsisi tutustumaan.”, vastasin. ”No tuohan on mukava kuulla.”, ilahtui kapteeni. Keskustelimme vielä vähän, sitten joku nokkela kielimies sieppasi kapteenin omiin juttuihinsa. Bosporin salmi. Yksi sykähdyttävimmistä paikoista maailmassa. Tuttu jo Katri-Helenan laulusta 60-luvulta. ”...Ali-Baba, taas muistan Ali-Babaa, kun ilta kullannut on laineet Bosporin...” Tosin nyt ei ollut ilta niinkuin laulussa vaan nyt oli varhainen aamu. Olin pannut kännykän herättämään ja herännyt varta vasten. Nyt olin laivan kannella ja tein parhaan kykyäni mukaan havaintoja kun Bosporin salmen läpi ajettiin. Rantautuminen Istanbulin satamaan ja merimatkan päätös. Risteilyn ohjelma jatkui vielä tutustumisretkenä Istanbuliin. Topkapin palatsi, Hagia Sofia, Sininen moskeija. Isoja ja vaikuttavia rakennelmia ja paljon aarteita. Kun temppelejä oli katseltu toi bussi meidät aukiolle suuren basaarin lähelle. Nyt

saattoi mennä basaariin jos huvitti. Lauantai, viikon vilkkain päivä basaareissa. Ihan hirmuisen ruuhkaista. Ostin kokeilumielessä ensimmäisten joukossa olleesta myymälästä viikunoita. Myyjät pakkasivat viikunat hienoon pakettiin, ihan kuin olisi ollut tehdastekoinen pakkaus marketin hyllyltä. Komiaa. Hiissauduin basaarissa vähän aikaa ruuhkan keskellä. Kyllästyin varsin pian ja sijoitin itseni siihen ruuhkanosaan joka hiissautui ulospäin. Pääsin melko pian takaisin aukiolle. Osa retkeläisistä suoritti sinnikkäästi hidastempoista turkkilaiseen basaariin tutustumista, minä en. Kävin ostamassa kokista basaarin ulkopuolella olleesta kioskista. Sitten söin viikunoita ja join kokista ja katselin turkkilaisten touhuja. Muistelin joskus lukeneeni että turkkilaiseen liikennekulttuuriin kuuluu yrittää etuilla aina kun tilaisuus tarjoutuu... Jassoo, ajattelin... - kaupungissa on 15 miljoonaa asukasta, jos kaikki ryntäävät kadulle ja yrittävät etuilla toinen toisistaan niin jo vain siitä aika suuren mittakaavan sekametelisoppa syntyy... Sovittuna aikana olimme kaikki kohtauspaikalla. Ohjelmaan kuului enää bussikyyti lentoasemalle. "Istanbulissa on kaksi lentokenttää. Emme mene Turkin perustajan, Ataturkin mukaan nimetylle vanhimmalle kentälle. Menemme uudemmalle Sabiha Gokcenin mukaan nimetylle kentälle. Hän oli Ataturkin ottolapsi ja Turkin ensimmäinen naislentäjä.", kertoi opas. Bussikuski käytti hyväkseen sitä että hänen ajoneuvonsa on bussi ja ajeli bussiterminalien pihoja pitkin, vain busseille sallittujen alueiden läpi. Näin pääsimme eteenpäin ruuhkassa madellutta tavallista liikennettä joutuisammin. "Menemme kohta siltaa pitkin Bosporin salmen yli, Aasian puolelle. Aasianpuoleisen kaupunginosan nimi on Uska Dara. Ehkä osaattekin laulaa...", usutti opas laulutaitoisia. "Uska Dara Bosporin pintaan välkkyvät lyhtysi nuo... vanhat muurit kulkijan rintaan mennyttä hehkua luo...", lauloi joku. Bussi ajoi puolentoista kilometrin pituiselle sillalle, matkaa Bosporin pintaan oli 150 metriä. Opas kertoi että moni oli sillan rakentamisen jälkeen halunnut ylittää sen kävellen, mutta sitten tuli yllättävä ongelma - itsemurhan tekijät - ja sillalle jalkaisin meneminen oli pakko kieltää. "Mutta edelleen on yksi mahdollisuus. Täällä juostaan vuosittain maratonkilpailu ja reitti kulkee tämän sillan yli. Jos haluaa ylittää sillan jalkaisin voi ilmoittautua mukaan maratonille.", jatkoi opas. Lentoasemalle saavuttuamme teimme sisäänkirjoittautumisen Suomeen vievälle lennolle, ja sitten odotimme lentoa kotiin. Jälkikirjoitus: Vuonna 2013 Kristina Cruises joutui selvitystilaan. Vähän myöhemmin se joutui lopettamaan varustamotoimintansa ja irtisanomaan koko merihenkilökuntansa, ja se myi M/S Kristina Katarinan kansainväliselle sijoittajaryhmälle. Vuonna 2014 vihreisiin maastopukuihin pukeutuneet miehet valloittivat Krimin niemimaan, Jalta mukaanlukien. Krimin asukkaat äänestivät kansanäänestyksessä että he kuuluvat Venäjään. Vihreiden maastopukujen alta paljastui Venäjän armeijan uniformut. Vuonna 2014 ovat Ukrainan levottomuudet ulottuneet myös Odessaan.